

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček, zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemán v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglas po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Mučeniška smrt hrvatskega omladinca Gortana v Pulju

VLADIMIR GORTAN JE BIL OBSOJEN NA SMRT IN DANES ZJUTRAJ ŽE USTRELJEN, OSTALI ŠTIRJE OBTOŽENCI PA SO BILI OBSOJENI VSAK NA 30 LET TEŽKE JEČE.

RIM, 17. oktobra. »Agenzia Stefani« poroča: V procesu proti istrskim hrvatskim omladincom v Pulju, ki so bili obtoženi po zakonu o zaščiti države, je bila razglašena po dvodnevni razpravi sledeča razsodba:

25letni Vladimir Gortan je bil obsojen na smrt, 24letni Živko Gortan, 19letni Dušan Ladavac, 17letni Vekoslav Ladavac in 19letni Viktor Bačac, pa vsak na 30let teške ječe. Branitelj na smrt obsojenega Vladimirja Gortana je vložil prošnjo za pomilostitev svojega klijenta.

PULJ, 17. oktobra. Prošnja branitelja Vladimirja Gortana na kralja za pomilostitev Vladimirja Gortana je bila odklonjena. Odločitev je bila sporočena predsedniku izrednega sodišča, generalu Crispinu, brzojavno iz Rima, nakar so takoj bile izdane odredbe za justifikacijo Vladimirja Gortana.

Malo pred 6. uro zjutraj so odpeljali obsojenca v oklopnem avtomobilu ob spremstvu močnega oddelka karabinierjev in fašistične milice na neki samotni kraj zunaj mesta, kjer je bil že sveže izkopan grob.

Vladimirja Gortana, ki je bil ves čas popolnoma hladnokrvn, so postavili uklenjenega z obrazom proti grobu, nakar je padla salva strelav v njegov hrbet. Smrt je nastopila takoj.

Ob 6.30 zjutraj je bila izvršitev justifikacije sporočena z lepaki po vsem mestu.

RIM, 17. oktobra. Tukajšnji fašistovski krogi so vzeli drakonsko obsodbo hrvatskih omladincev z največjim zadoščenjem in zadovoljstvom na

znanje. Listi naglašajo, da je razsodba popolnoma upravičena. Vlada Italije je bila popolnoma upravičena, da nastopi z vso strogostjo zakona proti prevratnim elementom, ker je bila prisiljena, da brani interese Italije. Demonstracije v Zagrebu in Beogradu v zvezi s tem procesom so popolnoma neupravičene, istotako pa so tudi vse intervencije in protesti inozemstva ne dopustni in depasirani.

»Giornale d' Italia« komentira izid procesa sledeče: Razsodba v Pulju proti teroristom iz okolice Pazina, ki so izvršili dobro premišljene atentate proti Italiji, je pravična in odgovarja dostojanstvu italijanskega naroda. Sedaj se lahko reče, da gre za atentat, ki so ga skovali slovanski teroristi, stoječi v službi dobro znane inozemske (!?) propagande, da bi se za dosego gotovih ciljev dosegla utemeljitev teroristične akcije na italijanskih tleh proti italijanski državi. Razsodba naj bo v svarilo njihovim zaveznikom onstran naših državnih mej. Italija brani z vsemi sredstvi svoje meje in pravice.

Tako navedeni list kakor tudi ostali časopisi se bavijo s protesti iz Jugoslavije in ostalega inozemstva in vprašujejo, kaj pravzaprav s tem nameravajo onstran mej Italije. Politika Italije je, kar se tiče njenih ciljev, tako jasna, da je vsak dvom nedopusten. Pazinski zločin je bil organiziran in je bil izvršen pod vodstvom slovanskih elementov. Na smrt obsojeni Gortan je vendar italijanski državljan. Nikdo nima zato pravice, da se vmešava v notranje stvari Italije.

Atentat v Sofiji

SOFIJA, 17. oktobra. Snoči je bil tajnik macedonske revolucionarne organizacije, Vasilij Vasiljev, sredi mesta ustreljen z revolverjem. Brat ustreljenca je morilec profesorja Baždarova v Varni, znanega pristaša skupine pok. generala Protogerova. Policija je takoj obkrožila okolico zločina in preiskala vse osebe, da bi našla pri njih orožje, toda pravi zločinci so med tem že pobegnili. Policija je vse oretirane osebe po kratkem zaslišanju takoj zopet izpustila.

Vest o najnovejšem atentatu je izzvala v mestu veliko razburjenje. Kakor zatrjujejo v dobro poučenih krogih, pa je za prihodnje dni pričakovati še novih krvavih obračunov med macedonskimi revolucionarji.

Pomorska razorožitvena konferenca

LONDON, 17. oktober. Že za prihodnje dni se pričakuje odgovor vseh štirih velikih držav, katere je povabila Velika Britanija na pomorsko kon-

ferenco, ki se bo vršila koncem meseca januarja 1930. Zedinjene države in Italija sta že odgovorili povoljno, enak odgovor pa se pričakuje tudi od Francije in Japonske. Zastopniki vseh teh držav bodo na posebnem sestanku določili program konference. Splošno se domneva, da se bo v prvi vrsti razpravljalo o washingtonski pogodbi iz leta 1922, z ozirom na glavne vojne ladje, kakor tudi o težkih in lahkih križarkah, torpedovkah, podmornicah itd. Francoski listi sicer že v naprej pozdravljajo soudeležbo Francije na pomorski konferenci, naglašajo pa, da Francija nikdar ne bo privolila v omejitve tonaže podmornice. »Journal«, obenem pravi, da je tudi sistem paritete neprecenljiv, ker je Franciji neobhodno potrebno, da osigura obrambo svojih obal in promet s kolonijami.

Požar na francoskem parniku

LONDON, 17. oktobra. V Liverpoolu je nastal na francoskem parniku »Oklahoma«, ki je prišel iz Le Hav

krat za vselej izginila, pregnana od svetlobe pravice in poštenja. Ne sme pa ostati v nas zavest, da so na obračun prišli samo mali tatovi, velike pa se je pustilo zbežati.

sedeli na ministrskih stolcih in ki so nosili najvišjo odgovornost. Šele potem bo naša javnost lahko z mirom in zadovoljenjem vzela na znanje veliko čistilno akcijo in šele potem si bo mogla biti svesta, da bo nemorala korupcije en-

ra in je imel na krovu 4600 ton nitrata, 10.000 bal bombaža in 3000 ton sladkorja, velik požar. Nastala je silna eksplozija, vsled katere so se vnele zaloge bombaža in sladkorja in se je ogenj kmalu razširil na vse strani. Gasilna dela so bila močno otežkočena in je bila nevarnost tudi za vse parnike v bližini. Posadka se je vsa, razen enega človeka, mogla še pravočasno rešiti, dočim je bilo več gasilcev ranjenih. Požar je parnik skoro popolnoma uničil. Škoda znaša okrog 276 milijonov dinarjev.

Spopadi med Kitajci in Rusi

HARBIN, 17. oktobra. Spopadi med Kitajci in Rusi se neprestano ponavljajo. Po težkih bojih so si priborili Kitajci včeraj majhen strateški uspeh s tem, da so zasedli važno točko Ling Kiang Shiel.

F. Sturm: Grammaire française

Tiskovna zadruga je napravila lepo u-slugo ideji jugoslovnsko-francoskega prosvetnega zbliževanja z izdajo te obširne, francoski pisane slovnice, namenjene višjim razredom srednjih šol. Delo, jako lično po vsej vnanji opremljenosti in tehtnosti po svoji vsebini, bo kot priročnik prav lahko služilo tudi slednjemu zasebniku, ki se bavi s francoščino. Obsega namreč celokupno gradivo, spadajoče v jezikovni sestav, od glasoslovja ter izreke preko oblikoslovja in skladnje do besedotvorja s sinonimiko, homonimiko in antonimiko vred. Zaključuje se z bistvenimi podatki o meroslovju. Novost pri tej knjigi je to, da so vsi francoski naslovi kakor tudi številni zgledi hkratu tolmačeni po slovensko in srbohrvaško v latinici. Rabiti se bo mogla torej po vsem ozemlju Jugoslavije.

Cena Din 100, poština Din 4. Knjiga se dobi v podružnici knjigarne Tiskovne zadruge v Mariboru, Aleksandrova cesta šte. 13.

Novi angleški poslanik v Beogradu

Kakor smo že poročali, je bil imenovan za novega angleškega poslanika v Beogradu g. Neville Meyrick Henderson, dosedanji tajnik angleškega poslanstva v Parizu.

Novi angleški poslanik na našem dvoru je že nad 20 let v diplomatski službi in je služboval v Petrogradu, Tokiju, Rimu, Parizu in Carigradu. S svojim sedanjim imenovanjem prihaja Henderson že v drugo v našo državo. Ko se je namreč tedanja srbska vlada l. 1915 preselila iz Beograda v Niš, je bil Henderson tamkaj dodeljen angleškemu poslanstvu.

Praktična vnukinja

Mala Metka je molila: »Dragi Bogec, povrni moji babici ljubo zdravje. Babica stanuje v Gosposki ulici 19. v prvem nadstropju.«

Talent.

Predstojnik pisarne je želel nujne podatke v neki zadevi in je odprl vrata, ki vodijo v asistentovo pisarno. Asistent pa je slonel na pisalni mizi in smrčal. »Gospod asistent, kako dolgo ste že pri nas v uradu?«

»Mesec dni, gospod predstojnik.«

»Bravo, potem ste se pa prav hitro vživeli.«

Hladnokrvnost.

»Za božjo voljo, kaj naj storim? Lizika je pogoltnila vžigalico!«

»Vzemi moj vžigalnik.«

Odmevi korupcije,

o kateri smo svoje dni toliko govorili in pisali in je bila predmet velikih spopadov in tudi demagogije, so procesi, ki se deloma vršijo deloma se bodo v doglednem času vršili. Že tedne se razpravlja pred državnim svetom kot disciplinski sodiščem o šumskih aferah in pred sodniki stoji in se zagovarja osmero uradnikov ministrstva za šume in rude, obtoženih, da so z raznimi nezakonitimi manipulacijami pri pogodbah za eksploatacijo državnih šum oškodovali državo za mnoge težke milijone. Da celo, kakor so strokovnjaki ugotovili, za več sto milijonov dinarjev. Obtoženci se zagovarjajo, da so vse delali po nalogih in naročilih svojih ministrov, obtožitelj pa zopet trdi, da so delali na svojo pest in da so ministrom na zelo spreten način podtaknili v podpis razne dokumente, ki so bili državi v veliko materialno škodo. V svojih obrambnih govorih povdarjajo te dni zagovorniki obtoženih, da je vendar nemogoče, da bi bili obtoženi generalni direktor šum in rud Stamenković vedril in oblačil v ministrstvu po svoji volji in da bi bili ministri Kumanudi, Nikić in drugi samo lutke v njegovih rokah. Zagovornik Blagojević zopet je med drugim izjavil, da je dal eden izmed ministrov za šume in rude iz šumskega fonda šefu svojega kabineta 250.000 Din za nakup avtomobila.

Druga vest iz Beograda javlja, da se bo pred okrožnim sodiščem v Beogradu v kratkem vršil proces proti Miloju Stojanoviću, bivšemu šefu računovodstva v obtožen, da je kot šef računovodstva me-secu junija 1923 napisal odlok, s katerim ministar odobrava, da se njegovi — Stojanovićeve — ženi izplača kot podpora 500.000 Din iz imovine ministrstva, naložene v drž. hipotekarni banki. Napisal je obenem nalog za drž. hipotekarno banko, da se ta vsota izplača, in je v banki tako dvignil pol milijona Din. Zastopnik ministra trgovine in industrije je bil takrat dr. Velizar Janković, kateremu je Stojanović — kakor trdi obtožnica — podtaknil navedene odloke v podpis, in ki jih je res tudi podpisal.

Naj končajo razprave proti obtoženim uradnikom navedenih ministrstev kakorkoli, eno je in ostane kot pribito: veliko je bilo gnilega v državi Danski, in riba je smrdela pri glavi. Niso bile brez razloga neštete težke obtožbe, ki so prihajale zlasti iz takozvanih prečanskih vrst proti postopanju z državnimi sredstvi in z državnim imetjem v raznih ministrstvih. Ako se je tekom zadnjega leta tudi v te afere posvetilo in ako je končno pričel veliki obračun z vsemi onimi, ki niso vedeli ali ne hoteli ločiti imetja države od svojih lastnih žepov, je to velik korak v interesu ozdravljenja naših splošnih prilik in naše politične morale. Pod zaščito raznih vsemogočnih strank se je poprej krilo vse polno gnilobe na najvišjih mestih.

Zeleti je samo še to, da bi v vseh aferah, ki so že na dnevnem redu ali ki šele pridejo na vrsto, dejansko bili razkrinkani in bi dobili zaslužen kazni vsi krivci, pa bodisi da so bili to tudi možje, ki so

Nekaj misli o naši gospodar-ski nepodjetnosti

TEMELJNI VZROKI NAŠE NEPODJETNOSTI. — POMEN GOSPODARSKE SVOBODE. — NALOGE NAŠEGA TRGOVSKEGA IN TEHNIŠKEGA ŠOL-STVA.

Slovenci smo bili več kakor tisoč let politično, gospodarsko, socialno in kulturno tlačani tujcev, ki so si deloma z oboroženo silo, deloma pa s prevaro in drugimi sličnimi sredstvi osvojili svojo zemljo. Vse višje socialne položaje so pri nas zavzemali tujci ali pa potujenci, a v njihovih rokah je bila skoraj brez izjeme tudi vsa trgovina. Samo v obrti smo vedno zavzemali neko gotovo mesto. V takem stanju nas je zatekel tudi polom avstrijskega fevdalizma: višji stanovni so se izdajali za Nemce ali pa na jugu za Italijane, neglede nato, ali so po pokolenju to zares bili ali ne; mi smo bili le kmetje. Znano pa je, da sinovi kmetov le silno redko morejo postati dobri trgovci in podjetniki. Nešolani so lahko dobri delavci, poljski ali industrijski, kvečjemu še obrtniki, šolani pa privatni in državni uradniki. Čisto v skladu s tem dejstvom je bilo torej mišljenje našega preprostega ljudstva, ki je prevladovalo vsa prejšnja desetletja in celo stoletja in ki prevladuje po večini še dandanes, namreč mišljenje, da je gospod samo tisti, ki postane duhovnik ali pa uradnik, v prvi vrsti seveda državni uradnik ali kvečjemu še advokat ali zdravnik.

Trgovsko in sploh gospodarsko področje tedaj ni nikdar bilo domena našega naroda. Uveljaviti se v trgovskem in ostalem višjem gospodarskem življenju, nam ni bila osnovna pirojena želja in zato je pri nas prišlo do tega, da česar je moralo priti: da je trgovina in industrija v naši domovini ostala v tujih rokah tudi še potem, ko so sinovi našega naroda zavzeli že skoraj vse druge položaje. — Znano pa je dalje tudi dejstvo, da je denar v rokah tistih, v čegar rokah je trgovina in industrija, kajti kmet, delavec, duhovnik ali pa privatni in državni uradnik in nameščenec ne more nikdar in nikoli postati kapitalist. In tako se je zgodilo, da je naš narod kljub vsemu bogastvu svoje zemlje in kljub izredno ugodnemu položaju Slovenije na prevažnem političnem in gospodarskem križišču Evrope — ostal reven proletarec. Narod brez kapitala pa je dandanes narod druge vrste, narod, ki se ne more sam niti osvoboditi niti razviti.

Nas Slovence — in to je treba, da en-

krat odkrito priznamo tudi sami pred seboj — je osvobodil tisočletnega suženjstva le slučaj. Mi se nismo osvobodili sami, ker za to bi nam bilo manjkalo prav vse, kar bi bilo za to potrebno. Toda naše osvobođenje nas, žal, ni prav nič spremenilo, ker nas ni privedlo niti do najbolj enostavnega in preprostega spoznanja, da z dosego politične in kulturne svobode še nikakor nismo dosegli poglavitne svobode, ki edina more tvoriti predpogoj za koristno izkoriščenje politične in kulturne svobode, t. j. gospodarske svobode. Tako je še danes, 11 let po političnem osvobođenju naše domovine pretežna večina velike trgovine, industrije in denarstva v tujih rokah, in s tem je v tujih rokah tudi kapital, ki bi po vseh prirodnih zakonih moral biti naš. Ker pa je naš kapital pretežno v tujih rokah, u-nimamo vpliva na naš gospodarski razvoj in zato vdan o čakamo zopet samo na tujce, pričakujoč od njih pomoči.

Vzroki gospodarske nepodjetnosti pri nas so zapopadeni torej že v psihološki strukturi našega naroda, a kakor se da na svetu vse spremeniti, tako se da tudi to. Storit to pa je dolžna v prvi vrsti vzgoja naše mladine, pred vsem one mladine, ki obiskuje trgovske in tehnične šole. Slovenci imamo dvoje trgovskih akademij, troje trgovskih šol, več trgovskih tečajev, gremijalnih in nadaljevalnih šol ter imamo končno tudi srednjo tehnično in visoko tehniško šolo. V vseh teh šolah se šolajo stotine sinov našega naroda, zato je njihova prva dolžnost, da nam vzgojijo trezne toča semele in podjetne bodoče trgovce ter industrijske in druge podjetnike, le druga in postranska dolžnost pa, da nam vzgojijo za te poklice potrebne podrejene nameščenice in uradnike. Če bodo ti novi ljudje tako vzgojeni, bodo že sami znali najti sredstva in pota do osamosvojitve, a pred vsem bodo znali pravilno organizirati vsaj tisti kapital, ki se že nahaja v naših narodnih rokah, pa ga oni, kateri ga imajo, ne znajo plodonosno in obkorenstno investirati in pomnožiti. Po doseženih politični svobodi bodi tedaj prva naša skrb stremjenje za čim skorajšnjo oživotvorenje še druge, t. j. gospodarske svobode!

uraduje v Narodnem domu vsak torek, četrtek in soboto zvečer, ter v nedeljo dopoldne in je danes največja ljudska knjižnica v mariborski oblasti. Vstop je dovoljen vsakomur. —

»Zvonček«

naš prvi mladinski list je izšel te dni v lepi novi opremi z zelo pestro, zanimivo vsebino in mnogimi posrečenimi ilustracijami. Prvi zvezek prinaša pripovedko o »Zelenem ptiču«, ki jo je z originalnimi lesorezi opremil znani grafik Justin, dalje črtici iz otroškega življenja »Krtača« in »Spaček«, dve zelo fletni stvarici, potem prizore iz mladih let velikega Napoleona in spis o češkem patronu sv. Václavu, nato zapiske afriškega lovca, članek iz letalstva »Živalska in človeška krila«, črtico »Kako so živeli zlogenci pred 100 leti«, poln koš ugank, zlogovnic, črkovnic, dovtipov, praktičnih nasvetov, pogledov v široki svet itd. Posebna sladčica za našo deco pa bo roman iz življenja male opice »Kaške«, ki bo izhajal vse leto in si bo že s prvimi stranmi osvojil vsa mlada srca. Ilustrira ga Mirko Šubic. — Novo opremo »Zvončka« je izvršil slikar France Podrekar, urejuje ga Pavel Karlin. Celoletna naročnina znaša 30 Din (za 10 števk v šolskem letu). List mladini in njenim staršem kar najtopleje priporočamo.

Noben film še ni prikazal toliko temperamenta in strasti kot ga vsebujejo Tolstoevi

K O Z A K I
KINO UNION

Mariborski in dneoni drobiž

Jubilej mariborskega učiteljskega društva

Te dni končuje mariborsko učiteljsko društvo 10 let svojega plodnega dela za razvoj šole in stanu. V oktobru 1919 so se zbrali zastopniki mariborskega učiteljskega pod vodstvom ravnatelja g. Dragotina Humeka in ravnateljice Antonije Štupca ter sklenili, da si ustanove za Maribor in bližnjo okolico učiteljsko društvo, ki mu bo naloga, skrbeti za razvoj šolstva ob meji, za ugled stanu in za ustanavljanje institucij za samoizobrazbo in izobrazbo ljudstva. Pri vseh vprašanjih, ki zadevajo stan, šolo in narodno prosveto, je mariborsko učiteljsko društvo pridno sodelovalo in še sodeluje. Pri reorganizaciji celokupne stanovske organizacije so imeli zastopniki mariborskega učiteljskega društva iniciativno in odločujočo besedo, sodelovali so pri osnutkih šolskega zakona, pomagali pri ustanovitvi — da se ozmemo posebej na Maribor! — Glasbene Matice in Ljudske univerze in ustanovili najjačjo ednico za samoizobrazbo učiteljstva v naši državi, Pedagoško centralo.

Društvo so v prvih 10 letih vodili sledeči predsedniki: 1920 Drago Humek, 1921 1922 Ivan Tomažič, 1923 Josip Klemenčič, 1924 Ivan Tomažič, 1925 Aleksander Alt, od 1926 dalje na Anton Skala.

Ko gleda mariborsko učiteljsko društvo ob svoji prvi desetletnici na uspehe svojega delovanja v korist šole, naroda in stanu, je lahko ponosno in zadovoljno. Jutri 18. tm. ob 8. dop. so bo vršilo jubilejno zborovanje v III. deški osnovni šoli na Ruški cesti. Naj bo ob tej priliki in vedno prepričano, da uživa simpatije vse zavedne mariborske javnosti, ki vami najpriskornejšo čestita k uspehom desetletnega dela!

Protest mariborske omladine proti nasilstvu italijanske justice

Podpisana društva vzajemno najkategorično obsojajo najnovejši čin nehumanega in brezobzirnega postopanja italijanskih oblasti napram obtožencem v puljskem procesu, ki je ogorčil ves civilizirani svet s Henrijem Barbusom na čelu. Potrdilo pravilnosti naše trditve je tudi priključitev protestu celokupne italijanske emigracije.

Protestiramo proti a priornem stališču tribunala, ki si je že vnaprej nadel nalogo, da obsodi pod vsako ceno obtožence, ne glede na njih krivdo ali ne.

Protestiramo proti temu, da izrabljajo italijanske oblasti ta slučaj v to, da skušajo udariti pečat sramote vsemu slovenskemu prebivalstvu Italije s tem, da se trudijo predstaviti pred svetom vse naše sorojake v Italiji kot notorične brigante.

Protestiramo proti temu, da je bil sedež tribunala prenešen v bližino naše meje, kar smatramo najmanj za neprikrito izzivanje prestiža vsega našega naroda.

Zatorej pozivamo mariborsko prebivalstvo, da v znak žalosti in ogorčenja nad smrtno obsodbo Vladimira Gortana in drakonično obsodbo ostalih obsojencev izobesi zastave na pol droga odnosno z žalnim trakom. — Društvo jugosl. akademikov in D. N. D. »Napredek«.

VELIKA KAVARNA DVA KABARETNA VECERA

ČETRTEK 17 PETEK 18

»Uradni list« še vedno piše o kraljevini SHS.

V št. 102 z dne 15. okt. je objavil »Uradni list«: Čl. 1. Žig, s katerim se ovravljajo merila, merilne priprave in sodi je enak za prvi in za drugi pregled. Predstavljajo ga krona kraljevine SHS. — Ali uradnemu listu ni nič znano, da ima naša država že od 6. oktobra novo ime? —

Občinski svet mariborski

bo imel v četrtek, dne 24. t. m. ob 18. uri v mestni posvetovalnici izredno sejo. Na dnevnem redu bo razprava o uvoznih in užitnih.

Za tolmača madžarskega jezika pri okrožnem sodišču v Mariboru je bil imenovan g. Joško Monda, poštni uradnik na kolodvorski pošti. —

Vseslovanski koncert 25. oktobra. Pevski zbor slovaških učiteljev, ki bo koncertiral v Mariboru v dvorani Uniona dne 25. okt., bo pravečati vseslovanski pevski večer. Razen dnevnih slovaških narodnih pesmi, ki tvorijo glavni program, bodo zapeli slovaški učitelji tudi najizrazitejše češke, poljske, srbo-hrvatske in slovenske pesmi. Ta večer bo torej izreden umetniški užitek za vsakega prijatelja petja, kot tudi za muzikalne strokovnjake. Pevski zbor spremlja tudi tajnik Slovaške Matice g. Štefan Krčmar.

Nova gradbena dovoljenja v Mariboru.

Mariborski mestni svet je izdal na svoji zadnji seji sledeča nova gradbena dovoljenja: Mariborska tekstilna tvornica — gradnja skladišča v Motherjevi ulici; mestno električno podjetje — postavitev reklamnih kioskov z električno uro; Anton Škrobar — gradnja pritlične stanovanjske hiše v Primorski ulici; Avgust Copić — gradnja avtogaraže v Vrbanovi ulici 12; Ivan Kos — gradnja skladišča v Cvetlični ul. 11; Ivan Krajnc — gradba pritlične stanovanjske hiše v Mejni ul. 9; Marija Riedl — gradba avtogaraže Ob železnici 14; Josip Heinrich — gradba pritlične stanovanjske hiše na Betnavski cesti. Vrh tega je izdal mestni svet tudi več uporabnih dovoljenj. —

Sadna razstava v Ljubljani.

V soboto, dne 19. t. m. se otvoril ob 9. dopoldne sadni sejem v paviljonu »G« ljubljanskega velesejma. Sadjarsko in vrtnarsko društvo je v zvezi z upravo velesejma razstavo vesno pripravilo. Razstavljenih bo 1500 do 2000 zabojev krasnega sadja. Vse boljše sadje bo tudi okusno opremljeno in vsak poedini sadovit s papirjem. Predvsem bodo zastopane sledeče vrste jabolk: Ananas, zlata parmena, belfleur, pisani kardinal, bis mark, kanadska reneta, landsberška reneta, bobovec, mošanjcar, londonski peping, boskopski kosmač, janatan, šampanjska reneta, baumanova reneta itd. Hrušk bo manj, vendar bo vmes nekaj odličnih vrst in naj omenimo samo avran žko, blumenbahovko in pastorovko. Ves čas razstave bodo na mestu sadjarski strokovnjaki občinstvu na razpolago in kupcem za vagonске dobave. —

Napaden od razgrajčev.

V noči od 14. na 15. t. m. so trije razgrajči napadli na cesti Sp. Pletarje — Ptujška gora posestnika Matevža Jezo iz Janžkega vrha. Eden od njih ga je udaril z nekim predmetom dvakrat tako močno, da je dobil posestnik Jezo nevarne poškodbe. Orožniki so storilcem že na sledu. —

Nepoboljšljiv izzivač

je pomožni delavec Leopold Dorn, ki je včeraj ponovno izzival in žalil nekega vojaka. Takrat pa je Dorn naletel na pravega, ki je na ostudne in prostaške žalitve odgovoril s krepkimi zaušnicami. Dorn se bo moral zagovarjati tudi pred sodiščem radi žaljenja vojske. —

Stroge policijske odredbe

so v polni meri zalegle. Od dneva nesreče na državnem mostu se je število prijav radi prestopkov cestno policijskega reda zmanjšalo na minimum. Kršitelji so bili kaznovani z visokimi globami do 500 Din in tudi z zaporom. Včeraj je policijska kronika zabeležila le en prestoppek trgovskega potnika Julija K., ki je križišče Meljske in Aleksandrove ceste pasiral z brzino 35 km, ne da bi na ovinku dajal predpisana svarilna znamenja, radi česar je bila ogrožena osebna varnost.

Policijska kronika.

Od srede na četrtek ni bil nihče aretiran, vloženih pa je bilo le 14 prijav. Med drugimi je ovađen tudi Josip G., ki je v njen razgrajal v svojem stanovanju v Danjkovi ulici. Možakar je zelo koleričen in se je včeraj tako daleč spozabil, da je metal skozi okno na ulico krožnike in drugo kuhinjsko opremo. Bližnji stanovalci so čestokrat v nočnih urah izpostavljani neprijetnostim in nemiru, ki ga redno povzroča ovađeni s hrupnim razgrajanjem. Zadevo bo zaenkrat uredila policija. —

Za jesen in zimo KARO-čevlje.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Četrtek, 17. oktobra ob 20. uri »Cerkvena miš« ab. C. Kuponi.

Petek, 18. oktobra, Zaprt.

Sobota, 19. oktobra ob 20. uri »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«, ab. B. Kuponi.

Nedelja, 20. oktobra ob 20. uri »Župan Sfilmondski«. Kuponi.

Novosti v Ljudski knjižnici.

Zadnji čas je dobila Ljudska knjižnica zopet sledeče krasne novosti: Dekobra Maurice: Ein Freudenmädchen ist gestorben, Meine geliebte Prinzessin, Moral um Mitternacht, Die Gondel der Träume. Sinclair Upton: Jimmie Higgins, Der Liebe Pilgerfahrt. Panferow F.: Die Genossenschaft der Habenichtse. Landsberger A.: Justizmord? Cankar Ivan: Der Knecht Jernej. Galsworthy J.: Schwanengesang. Maurois A.: Wandlungen der Liebe. Ossendowski F.: Tagebuch einer Schimpansin, Hinter Chinas Mauer, Dostojevskij: Selo Stepančikovo. Ibanez B. V.: Die Arena, Valencia, Amphitrite. Sokaczewer H.: Menschen nach dem Kriege. Holitscher A.: Es geschah in Moskau. Martin Maurice: Liebe. Grusdew J. Das Leben Gorkis. Kollontay A.: Wege der Liebe. Anet Claude: Ende einer Welt: Lydia Sergijewna, Im Banne Asiens. Loos Anita: Blondinen Bevorzugt, Brünnette - heiraten. Hermynia Zur Mühlen: Ende und Anfang. Weyman S.: Rdeča kokarda. Grey Z.: Železna cesta. Sinclair G.: Zlati panter. Prevost Marcel: Der jungfräuliche Mann. Knjižnica

Skrivnost najzlahtnejše rastline

»SILFION« — ŽLAHTNA TRAVA SEVERNE AFRIKE. — BOGASTVO IN RAZKOŠJE SILFIONSKIH KRAJEV. — ZA GONETNO IZGINOTJE REDKE BILKE.

Posebna redkost med antiknimi starinami je Arkezijska posoda iz 6. predkrščanskega stoletja, ki so jo našli v Vulci v Italiji. Na njej je v živahnih barvah prikazan kralj Arkezijski III. na prestolu. Poleg njega stoje osebe: izofortos (čuvaj blaga), eirmoforos (prenašalec vreč) in silfionapsos (ki mesli silfion). Večina zgodovinarjev domneva, da prikazuje slika prizor trgovanja s silfionom.

Kaj pa je bil pravzaprav silfion? Silfion je bila biljka, ki je uspevala v severoafriških predelih Kyrene. Mladike silfiona so zbirali in jih pošiljali v Grčijo in Rim, kjer so rastlino cenili kot najboljšo zelenjad. Uporabljali pa so jo zlasti v zdravilstvu kot protistrup, v kuhinji pa kot dišavo. Sok stebel in korenin so Rimljani imenovali laserpitium. Silfion so plačevali s srebrom. Zgodovina pa pripoveduje, da je Cezar, ko je za časa meščanskih vojn zaplenil državne zaklade v Saturnovem templju, poleg zlata in srebra v palicah in v denarju zaplenil tudi 1500 kg silfiona.

Silfion je v tedanji dobi igral zelo pomembno vlogo, tako da se je udomačil celo pregovor: dragovnejši od silfiona.

Kirena, Ptolemajski in ostala od sedmih mest Barke imajo svoj procvit in pomen zahvaliti zgolj monopolu silfiona. Zgodovinarju takratne dobe primanjkuje primernih izrazov, s katerimi bi utegnili opisati razkošje in bogastvo »silfionskih« mest.

Značilno pa je dejstvo, da ni nihče silfiona niti sasil niti gojil. Rastel je v puštinji, prebivalci pa so ga ob določenem času nabirali, tovorili v vreče in nakladali na ladje. Kasnejši pripovedovalci trdijo, da so pohlepni ljudje rastlino popolnoma izčrli. V kolikor pa silfionske polje niso bile opustošene, so prispevali razbojniško razpoloženi rimski kolonisti, ki so živino gonili na pašo v silfionske predele, z namenom, da ga izkoreninijo

in tako oškodujejo Grke. V avgustinski dobi je silfion popolnoma izginil iz trgovine in v petem krščanskem stoletju ga ni nihče več poznal. Z njim so tudi propadla slavna grška mesta, katerih prebivalstvo je igralo v starem veku vlogo bankirjev.

Danes bi niti ne vedeli, kako je izgledal silfion, da nam ga niso ohranili na severoafriških novcih in pečatih v najrazličnejših oblikah. Takratni umetniki so imeli izredno razvit čut in dar za opazovanje prirode, tako da nam ohranjene slike verno prikazujejo vsako malenkost. V prometu je bila predvsem korenika silfiona, iz katere so dobivali mlečni sok, ki so ga mešali z moko. Botanikom je uspelo, da na podlagi bogate zbirke iz takratne dobe rekonstruirajo rastlino, ki so jo uvrstili v vrsto umbellifera. Opis antiknih naravoslovcev Theophrastusa, Plinija, Columelle in zdravnikov Hipokrata, Dioskoridesa in Galena so popolnoma v skladu z ugotovitvami kasnejših prirodoslovcev.

V starem veku so poznali pod imenom Silfion neko rastlino, o kateri se je domnalo, da je bila to ferula asa foetida, ki pa ni bila identična s silfionom, ker ima duh po česnu, dočim je bil silfion dišava. Tako prav do danes ni bilo mogoče razrešiti zagonetko dragocene rastline, ki je popolnoma izginila. Raziskovalci domnevajo, da je glavni razlog in povod popolnega izginotja žlahtne bilke v epohalnih klimatskih spremembah, ki so pustile ske predele srednje Afrike pomaknile prav na sredozemsko obalo. Katastrofa je zadela mnoga mesta. Leptis Magna je bila odkopana izpod gora peska, ki je zasul prostrano severoafriško nižino. Prebivalstvo je pod dojmom svojih strasti že itak dodobra iztrebilo silfion, ostalo pa je storila priroda. Tako je izginila s sveta oboževana trava, kar je pač osamel primer v rastlinskem carstvu.

Anekdote o Chopinu

Slavni komponist Chopin ni bil samo zelo sarkastičen, temveč je bil obenem tudi nenavadno ponosen. Vse svoje življenje je živel v težkih gmotnih razmerah. Nikdar pa ni nikomur znil o tem niti besede. Vrh tega nikdar ni sprejel denarja, ki ga ni zaslužil.

Neki prijatelj, ki so mu bile dobro znane njegove gmotne razmere, mu je poslal nekoč v pismu brez podpisa 20.000 frankov. Velikodušni darovatelj je pač mislil, da bodo s tem prišli za Chopina boljši časi. Toda to se ni zgodilo. Chopin je ostal siromak, kakor je bilo vedno.

Šele po njegovi smrti je bila ta zagonetka razrešena. V predalu njegove pisalne mize so našli namreč pismo in poleg njega 20.000 frankov. Na pismo pa je Chopin lastnoročno napisal: »Miloščine ne morem sprejeti.«

Tu za časa Chopina je bilo običajno, da so se bogati diletanti hoteli bahati s tujim perjem. Nekoč je neki tak diletant, šef neke spedijske tvrdke, posetil Chopina.

»Gospod Chopin,« mu je rekel, »plačam vam zelo dobro. Dam vam 5.000 goldinarjev, za protiuslugo pa mi morate komponirati kako polonaiso, ki pa mora veljati kot moja. Moja nevesta je namreč mnjenja, da sem izvrsten komponist in hočem jo pustiti v tem dobrem mnenju.

Chopin je nato resno odgovoril: »Dragi gospod, to uslugo vam lahko napravim, toda tudi jaz imam nevesto. In ta bi zelo rada videla, da jaz ne bi bil komponist, temveč šef spedijske tvrdke. Dovolite torej, da pride na vašo napisno tablo moje ime mesto vašega. Moja nevesta naj bo mnjenja, da sem končno vendarle postal šef spedijske tvrdke.«

Mladi šef je razumel satiro, postal je rdeč, pozdravil je Chopina, zapustil njegovo sobo in Chopin ga ni nikdar več videl v življenju.

Chopin je bil povabljen v hišo bogatega trgovca. Po večerji ga je pozvala gostiteljica, naj kaj zaigra na klavir. Čeprav je Chopin vedel, da bo prišlo do tega, pa je postal ves divji. Smatral je dogodek kot izrabljanje umetnika. Sedel je zato za klavir in zasviral svoj najkrajši komad, sedmi Prelude, ki obstoja samo iz 16 taktov.

Komad je končal. Gostiteljica je bila vsa razburjena in ga je nagovorila:

»Gospod Chopin, zasvirali ste tako kratek komad!

Chopin jedrnat: »Milostiva sem tudi malo jedel.«

Chopinov prvi koncert na Dunaju ni imel uspeha. Bil je tako slabo obiskan, da je odšel Chopin ozlovoljen v Pariz. Spočetka mu je šlo tudi tamkaj slabo, potem pa mu je prišlo srečen slučaj na pomoč.

Baron Rothschild je priredil soirejo in povabljen je bil tudi Chopin. Po večerji se je vsedel za klavir in odigral par svojih kompozicij. Ko je končal, je stopil baron k njemu, stisnil umetniku v roke in rekel:

»To je res prava Chopinova umetnost.« Baron je vtaknil po tej pohvali levo roko v žep in pričel brez vsake namere žvenketati s cekini.

Chopin je to slišal, dvignil svojo glavo in rekel:

»In to je prava Rothschildova sonata!« Rothschild se je glasno nasmeljal in je od tedaj ugledil velikemu umetniku pot.

Po 60. letih zopet v domovini

V Veliki Bečkerek je prispel te dni iz Rumunije 83letni starček Jovan Petrov, rodno iz Visa, ki je bil že pred 60. leti pobegnil iz svojega rojstnega kraja, ki je bil tedaj še pod turškim gospodstvom. Od tedaj se je pričelo za Petrova silno burno življenje. Kot priložnostni delavec je prispel po dolgih mesecih v Hamburg, odkoder se je potem odpeljal v Ameriko, kjer je delal več let po raznih mestih. Pozneje je prišel tudi v Afriko. Po dolgih letih se je vrnil v Evropo in se nastanil v Lubošu v Rumuniji. Sedaj pa je 83letnega starčka prišlo tako silno domotožje, da se je odločil, da preživi zadnja leta svojega življenja zopet v svojem rojstnem kraju, kamor se odpelje že prihodnje dni.

Sport

»Maribor« : »Rapid«.

V nedeljo ob 15. se ponovno srečata na igrišču Rapida izpodrinjeni prvaki »Maribor« z jesenskim prvakom »Rapidom«, kar bo brez dvoma zanimiva prireditve, ki bo dokazala ali je bila Rapidova zmaga v prvenstvenem boju zaslužena, ali pa mu je prvenstvo naklonila sreča. Predtekmo bosta odigrali mladinci »Maribora« in »Rapida«. Sodnik še ni določen.

SK Železničar v Leobnu.

V nedeljo gostuje moštvo »Železničarja« v Leobnu proti tamkajšnjemu DSV.

Mednarodna pokalna tekma.

V nedeljo gostuje v Mariboru graško rokometno moštvo Sportkluba proti SK Železničarju.

Mladinska tekmovanja.

MO je razpisal vrsto mladinskih tekem, ki bodo zaključene začetkom novembra. Sodelujejo mladine mariborskih klubov.

Nov svetovni rekord.

V Inomostu je Hilda Näbl v metanju kopja dosegla nov svetovni rekord. Kopje je vrgla 39.04 m, torej za 65 cm več, kakor znaša daljina verificiranega rekorda in 7 m več kakor znaša avstrijski rekord.

Najboljši nogometni narodi sveta.

Znani češkoslovaški reprezentančni igralec, internacionalc Kada, je sestavil zanimivo statistiko o najboljših nogometnih narodih sveta. Na prvo mesto je določil Madžare, češ da zalagajo z igralci ves svet in imajo kljub temu doma še tri najmočnejše evropske klube Ujpest, Ferencváros in Ungarijo, ki so boljši od Slavije, Sparte, Rapida, Admire in Vienne. Drugo mesto je prisodil Avstriji radi mnogobrojnega naraščaja, ki ga Češkoslovaška nima. Vodilni praški klubi so prisiljeni nabavljati zanesljiv naraščaj v Avstriji in Madžarski.

Kaj zmorejo Amerikanci.

Amerikanska amaterska atletska unija se bo odzvala povabilu avstralske lahkoatletске zveze in bo poslala reprezentančno skupino svojih atletov v Avstralijo. Ameriški reprezentanti bodo odpotovali v Avstralijo v decembru, vrnil pa se bodo koncem marca. Torej izostali bodo cele štiri mesece, kar je za dolarske amatere bagatela.

Maščevanje zapeljanke

V sredo se je pripetil na Glavnem trgu v Novem Sadu skrajno razburljiv prizor. Bivši uradnik oblastnega agrarnega urada, Mile Ivković, je prekinil odnose s svojo bivšo izvoljenko Marto Lavrinčev. Dekleta je zapeljal in ga potem kljub prošnjam in pretnjam že čez nekaj tednov ostavil na cedilu. V sredo zvečer je Marta srečala svojega brezvestnega bivšega ljubimca na Glavnem trgu, ko se je zabaval z nekim dekletom. Vsa razburjena je stopila takoj k njemu in mu iz neke steklenice nasula luga v obraz. Težko poškodovan je nesrečnež obupno klical na pomoč. V trenutku se je zbralo na kraju dogodka vse polno občinstva. Ivanoviča so takoj odpeljali v bolnico in bo najbrže zgubil obe očesi. Marta Lavrinč pa je po aretaciji, ko je zvedela, kake posledice bo imelo dejanje, hladnokrvno izjavila: »Zal mi je samo, da nisem imela tedaj pri sebi samokresa, da bi brezvestneža z njim usmrtila!«

Tragična smrt mesečnega dekleta

V Budimpešti je postala 18letna risarica Klara Ferenczy žrtev svoje mesečnosti. Ker so doma prenavljali stanovanje, je včeraj niso pustili v njeni običajni spalnici, temveč so jo spravili v neko drugo sobo, kjer je bila kontrola težja. In res se je takoj pripetila nesreča. Ob 4. zjutraj so domači zaslišali zamolkel padec in našli hčerko s težkimi poškodbami na vrtu. Nesrečnica je že čez nekaj minut podlegla. V spanju je stopila na okno in napravila potem usoden, smrtonosen korak.

Delo in odmor v Rusiji

Pred tedni je predsedništvo centralnega izvršilnega odbora — najvišji zakonodajni organ v Rusiji — odobril načelni sklep, da se v vseh podjetjih in v vseh ustanovah uvede nova razdelitev delovnega časa. Zbor narodnih komisarjev »Sovnarkom« je novo naredbo odobril in objavil. Delovni teden odslej ne šteje sedem, temveč le pet dni. To se pravi: delavstvo in uradništvo ne bo delalo neprenehoma šest, temveč samo štiri dni, vsaki peti dan pa bo dan splošnega odmora. Istočasno so bile ukinjene vse nečelje in cerkveni prazniki sploh. Poleg omenjenih dni odmora pa bodo v Rusiji slavili tudi državne praznike 22. januar) spomin na 9. krvavi januar in Leninovo smrt po starem koledarju), 1. in 2. januar — dnevi internacionale in 7. ter 8. november — obletnico boljševiške revolucije 1917. leta.

Po novem zakonu bo imel vsak ruski delavec in vsak uradnik najmanj 72 dni počitka v letu. Razen tega še pet revolucionarnih dni in redni dopust. Dnevi od mora za časa dopusta so šteti v dopust. Vse ostale dni v letu se dela ves dan. Božič, Novo leto in Velika noč so povsem izbrisani iz koledarja.

Dnevi odmora morajo biti po novem zakonu tako odmerjeni, da traja presledek najmanj 39 ur. Ako neha delavec z delom ob 6. zvečer, sme nastopiti delo šele ob 9. zjutraj tretjega dne. Uradništvo, ki je doslej delalo le 6 ur na dan, bo delalo po novem zakonu sedem ur.

Delavci, ki ne morejo delo prekiniti niti ob nedeljah: bolnice, telefoni, vodovodi in tramvaji, bodo nagrajeni posebej ali pa se jim bodo dodelili posebni dnevi odmora. Delo na železnica in na parnikih pa se bo uredilo s posebnimi regulativi.

Angleška justica

Angleška justica je izredno širokogrudna in srednjeveško nazadnjaška. Sodišče v mestu Leicester je za siromakašnega čevljarja Josipa Taylorja iz-

mislilo prav človekoljubno kazen. Taylor je namreč zakrivil v Angliji kaznivo dejanje, ker je skušal izvršiti samomor. Leta in leta je neumorno delal od štirih zjutraj do trde noči, dokler mu niso odrekli izčrpani živci. Sodišče ga je kaznovalo s 14dnevnim dopustom. Stroške predpisane odmora pa je prevzela mestna ubožnica.

V Radcliffen je enajst mladeničev prišlo pred sodnike, ker so kradli pri sosedih sadje. Sodišče je odredilo, da se jih javno pretepe na sodnijskem dvorišču in da morajo njihovi očetje fungirati kot eksekutorji. Toda očetje so godrnjali proti razsodbi. Prebivalstva pa se je polastilo ogorčenje radi tako brezobzirne kazni in sodišče je sklep razveljavilo ter odredilo denarno kazen, sicer bogve, kdo bi moral skozi palice.

1300 let staro drevo

Na Japonskem se vrše velike priprave za proslavitev nenavadne svečanosti, ki je mogoča le v klasični deželi kulture cvetlic in rastlinstva sploh. Japonci bodo v prihodnjih dneh slavili 1300letnico jelke, ki je z ozirom na svoj mitološki značaj in zgodovinski pomen postala slavna potom japonske literature po vsem svetu. Omenjeno sveto drevo raste v mestu Karasaki, kjer jo je po ustnem izročilu zasadil leta 629. takratni vladar Jonei v spomin na slavnostne dni kronanja in v čast in slavo boginje Vakamasohime. Jelka je visoka nad 60 m.

Največji viseči most Evrope

V nedeljo je bil dovršen največji viseči most Evrope, in sicer preko reke Ren. Most spaja Koeln z Mülheimom. Most je bil otvoren z velikimi svečanostmi, ki jim je prisostvoval tudi državni prometni minister. Za časa svečanosti se je pojavil zrakoplov »Groß Zeppelin«, ki se je vračal s poleta na Nizozemsko, obkrožil prostor svečanosti in se globoko poklonil pred mostom.

Mihael Zevaco

Beneška ljubimca

Zgodevinski roman iz starih Benetk 194

Istočasno je dvignila roko in se z vso silo sunila v prsi. Kri je bruhnila v valu iz rane.

Bembo je divje zarjul.

Deklica se je zgrudila najpreje na kolena.

Nato je padla znak.

Pohotnež je planil k revici, vrgel se na kolena in ji z drhtečimi rokami privzdignil glavo, ki je bledela.

Blanka je za hip odprla oči, in isti, prejšnji pogled neizrekljive vedrosti se je dvignil do Bemba, pogled čist in plah, toda poln daljnega miru in trdnosti, kakor da je s svojim korakom v tajinstveno kraljestvo smrti vendar že enkrat našla zavetje, kjer je ne doseže več nobena sila.

»Ti ne boš umrla,« je hropel Bembo, »jaz nočem, da umreš...«

Dekličine ustnice so se onemogle zganile.

Bembo, prepadel, napol blazen, se je sklonil, da bi slišal poslednjo besedo umirajoče.

In slišal je:

»Z Bogom, mati... z Bogom, Roland...«

Bembo je zamolklo zaječal. Vrglo ga je nazaj in njegova glava je udarila z medlim zvokom po tlaku.

Tako je ostal, čepeč sam v sebi, roko na očeh, in ko je zopet pogledal, je videl, da je Blanka mrtva.

Žalosten in mil smehljal je plaval še zmerom na njenih brezbarvnih ustnicah.

Hči kutizane. Čista devica, ki je umrla, žrtvovavši sama sebe svoji deviški sramežljivosti, je ležala, kakor da spava v ljubki pozli.*

Kardinal je gledal ta prizor z očmi, razširjenimi od groze.

»Mrtva!« je zarenčal sam pri sebi. »Ali je mogoče, da je mrtva? Ušla mi je! Ali je resnica? Ne, saj ni mogoče... saj ni res... ona spi...«

Nova halucionacija se je polastila njegovih možganov.

Posrečilo se mu je prepričati, da Blanka spi.

V tem stanju duha ga je kmalu obvladala erotična blaznost.

*) Nekateri pisci pravijo, da je bila Imperijina hči od lastne matere, ki jo je hotela izročiti kardinalu, odvedena v zloglasno hišo, in da se je devica zabodla v tisti hiši, hoteča se izogniti sramoti. Vse, kar vemo o značaju Imperije, govori proti verjetnosti te verzije. Dejstvo v svoji tragični resnici pa ostane; in s tem, da smo ga predstavili v Aretinovo palačo, se nam zdi, da smo zblížili zgodovinske verjetnosti in obenem ohranili povesti njen dramatski interes. Bodisi kakorkoli, povedali smo dovolj, da bralec lahko vidi, da smo tudi

mi nekaj preštudirali in da ne pripovedujemo izmišljenih, neosnovanih storij.

Mrmral je brezzvezne besede: a njih pozitivni pomen je vendarle izražal strašno misel, ki ga je razburjala:

»Moja! Zdaj je vendar že enkrat moja! Pst! Glavno je, da je ne zbudim... le previdno...«

Obenem se je splazil proti truplu; njegovo hripavo dihanje je oskrunjalo ledeni obraz mrtve žrtve s svojo vročino.

Njegova roka se je rahlo iztegnila in se položila okrog pasu, ki je bil že nekoliko otrpel...

Trenotek nato je ležal kardinal ob Biankinem truplu.

Ali jo hoče objeti?

Ali bo morala devica zdaj, po smrti, pretrpeti oskrumbo tega poljuba, ki se ga je živa ubranila?

Trepetaje, brez uma, tresoč se neprenehoma, je Bembo približal svoje ustnice njenim ustom, otrplim v smrtnem usmevu.

V tem trenutku je papolnil palačo nejasen hrup.

Bembo je začul ta trušč.

Siloma opozorjen na svoj položaj, se je vzravnil na kolenih in skril glavo med dlanmi.

»Kaj je to?« je zajekal. »Prokletol... Kdo prihaja? Oh, semkaj tako!... To velja meni!... Ta glas! Ta glas!... Izgubljen sem!«

»Blanka! Biakna!« je rjul zasopel glas.

»Tukaj je!« je odgovoril drug, ženski glas.

Kardinal je planil pokoncu.

Vrata so se stresla pod srditimi udarci.

Bembo se je zakrohotal z brezumnim smehom, skočil k oknu, odprl ga nastežaj in planil v globino, v trenutku, ko so se vrata odprla, ali, bolje rečeno, vdrla, razbita in siloma dvignjena iz svojih tečajev.

Bembo je skočil skozi okno.

Kako da se ni ubil?

Kako da se ni ranil?

Morda dobi človeško telo v nenavadnih okoliščinah tudi nenavadno gibčnost in spretnost.

Bembo je skočil dvajset čevljev globoko in priletel na noge kakor mačka. Ne da bi izgubil le trenotek, je začel teči v brezumnem galopu proti gondoli, ki ga je čakala. Planil je vanjo in se napol nezavesten zavalil pod šator.

Gondola je zdrčala po vodi.

Bembo se je zbudil iz svoje omedlevice šele, ko je onostran lagune zadela na pesek. Skočil je na kopno, ne da bi črnil besedo; gondolirja je bogato nagradil že poprej, kakor nam je znano.

Kardinal je odhitel v noč; njegovi koraki so se kmalu izgubili v občem molčanju.

XIII.

Nagla pot.

Bembo je dobro poznal beneško okolico; napotil se je naravnost, kar naprej po tistem ravnem in pe-

šenem ozemlju, morda v nadi, da zmeša gondolirja in sled, ako bi mož slučajno hotel videti, v kateri smeri odhaja — morda pa tudi brez vsakega namena, dirja je zato da bi dirjal.

Navdajala ga je blazna groza, ki jo je zaman poizkušal pregnati z naporom vseh svojih moči. Omeniti je treba, da se je jedva spominjal mrtve Bianke. Bembo je imel skoraj isti temperament kakor Imperija. Kurtizana je s surovo naglico otresla svojo čutno strast do Sandriga, kakor hitro ga je videla zabodenega.

Bembova strast je bila iste vrste. Z Biankino smrtjo je bila vez med njim in njo prekinjena. Dokler je imel le senčico upanja, posedovati jo z zvijačo, grožnjo ali nasilnostjo, toliko časa jo je ljubil z neskončno bolečino. Zdaj pa, ko je smrt postavila med njima svojo neprekoračljivo steno, se mu je zdelo brezpomembno, ustavljati se ob nemogočih sanjarijah. Bembo je bil pozitiven človek. Celo sanje so privzemale pri njem obliko zgolj obdelane resnice. Toda kadar je izginil predmet sanj, so se razsule tudi sanje same.

Kljub vsemu je to dejstvo znamenito in priča o izjemni sili značaja. Čim bolj se je kardinal oddaljeval od Benetk, tem bolj je liki prikazen izginjal bledi, mili obraz nesrečne Bianke.

Groza edina je bičala njegove korake.

In tisto kar mu je zvenelo v ušesu, niso bile zadnje besede njegove žrtve: bil je krik Rolandov, ko je klical Bianco.

Roland je bil na njegovi sledi; to se mu je zdelo nepobitno dejstvo.

Toda — ali bo Roland našel njegovo sled?

Tu je Bembo postal mirnejši.

»Italija je prostrana. Kako si naj misli, da se rajši zatečem v Rim kakor kam drugam? In vrhutega, tudi če izve, da sem v Rimu, ali bo res v njegovem interesu, da se obrne za mano? Kaj mora hoteti? Rešiti se me, ker sem mu bil v Benetkah napotil.«

»Dobro torej, to napotje je odpravljeno z mojim odhodom iz Benetk!«

In poleg tega, tudi če bi me hotel preganjati s svojim maščevanjem. Rim ni to, kar so Benetke. Tam doli bom vsegamogočen. Tam doli me bo moral ščititi pappež sam.

Tako premišljuje je upal odgnati tisti čuvstvo groze, ki ga je sililo teči, kakor da mu je Roland že za petami. Toda njegov namen se mu ni posrečil; in, karkoli je rekel, karkoli si prigovarjal, čutil je, da Roland ne bo poznal prizanašanja.

»Bežimo, bežimo!«

Divjal je v noč kakor norec, nastavlja uho, oči široko odprte, da so laglje prodirale temo, tresoč se ob pogledu na sleherni grmiček, mečoč se na trebuh, kadarkoli je zaškripala za njegovim hrbtom suha veja...

(Nadaljevanje sledi).

Mali oglasi, ki služijo posredovanju in obojestrani nameni obdelave vsake besede 30 p. najmanjši znesek 10 p.

Mali oglasi

Zenitve, dopisovanje in oglaševanje ali reklamiranje vsake besede 50 p. najmanjši znesek 10 p.

Zasebni uradnik

išče kakršne koli službe. Vešč slovenske, nemške in tudi italijanske korespondence. Naslov pove uprava lista. 2649

Stanovanje.

dve lepi sobi, kuhinja, shramba itd. v novi hiši, tik kolodvora. Orehova vas, se odda v najem s 1. novembrom. 2640

Mizarstvo Anton Marušič,

Pristaniška ulica (vogal Pristan) se priporoča cenjenemu občinstvu za vsakršna v to svrhu spadajoča dela od najenostavnejše do najfinejše vrste. — (Renoviranje starega pohištva). Cene zmerne, solidna in točna postrežba. 2643

Stanovanje dve sobi in kuhinjo

ali eno sobo in kuhinjo išče mirna stranka. Eventuelno tudi v podnajem. Naslov v upravi lista. 2644

Sprejemem takoj

ali s 1. novembrom 1929. dva dijaka ali dve dijakinji višjih razredov v celo oskrbo. Naslov v upravi lista. 2648

Dijaka sprejemem na dobro hrano

in stanovanje. Naslov pove uprava »Večernika«. 2646

Vse vrste pletenin po meri,

ženske obleke, veste, puloverje, zimsko spodnje perilo, nogavice in vsakovrstna popravila izdeluje najbolje, najhitreje in najceneje: Strojna pletarna. Vojašniška ulica 2. 2318

Sobo- in črkoškanje

Izvršuje po ceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ul. 2. 2281

Veliko zračno

lepo meblirano sobo, solčna stran (pripravno za dva gospoda) oddam takoj. Naslov pove uprava »Večernika«. 2642

Dobro lidočo trgovino z mešanim blagom oddam. Vpraša se v Novi vasi, Bolfankova cesta št. 2. 2637

Krasne pletene obleke

v veliki izbiri, po zelo nizki ceni prodaja: Pletarna M. Vezjak, Maribor, Vetrinjska ulica 17. 2319

Popravila ur in gramofonov

izvršujem po nizki ceni

A. ECCARIUS, MARIBOR

Slomškov trg 5. 2254

Dnevno sveže

kislo zelje

v znano dobri kvaliteti priporoča

M. Berdajs, Maribor, Trg Svobode

Dostojevski:

Selo Stepančikovo

humoristični roman

prevod Vladimira Levstika

Broširana 44 Din. vezana v

platno 56 Din.

Po pošti pa 2 Din. več.

Tiskovna zadruga v Mariboru

Aleksandrova cesta 13

ŠOLSKE KNJIGE

za vse šole, in vse šolske potrebščine kupujte v

TISKOVNI ZADRUGI, MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 13